

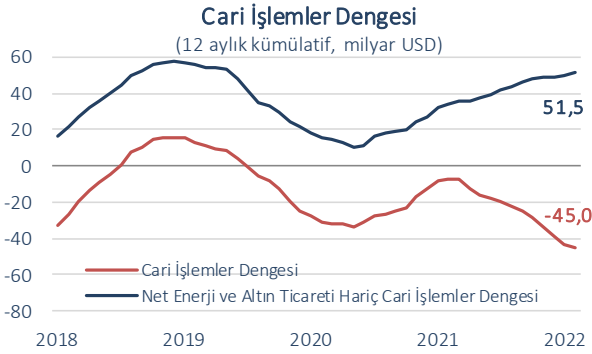

Dış ticaret açığı Kasım'da yıllık bazda %60,7 genişledi.

TÜİK verilerine göre Kasım ayında ihracat yıllık bazda %2,1 yükselerek 21,9 milyar USD, ithalat %14,0 artarak 30,7 milyar USD oldu. Böylece, dış ticaret açığı Kasım'da yıllık bazda % 60,7 genişleyerek 8,8 milyar USD seviyesinde gerçekleşti. Kasım 2021'de %79,8 düzeyinde bulunan ihracatın ithalatı karşılama oranı 2022 yılının aynı ayında %71,4'e geriledi.

Kasım'da cari işlemler açığı 3,7 milyar USD oldu.

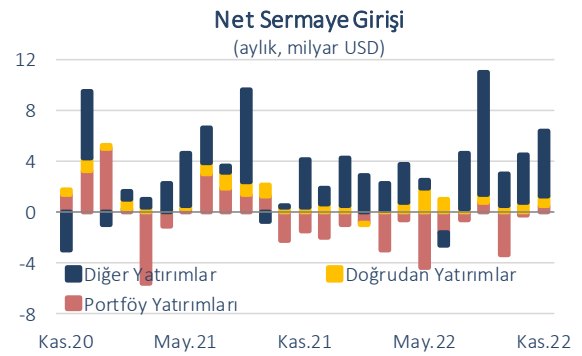
Dış ticaret açığındaki hızlı genişleme cari açık üzerinde belirleyici olmaya devam ediyor. Cari açık Kasım ayında yıllık bazda %74,2 artış kaydederek 3,7 milyar USD ile Mayıs ayından bu yana en yüksek düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde, net enerji ithalatı yüksek seyrini sürdürürken, net altın ithalatı da 2,4 milyar USD oldu. Kasım'da seyahat gelirlerindeki gerilemenin etkisiyle net hizmet gelirleri 3,7 milyar USD ile Nisan ayından bu yana en düşük düzeyinde gerçekleşti.

Ocak-Kasım 2022 döneminde cari açık 2021 yılının aynı dönemine göre 10 katın üzerinde genişleyerek 41,8 milyar USD düzeyine ulaştı. Bu dönemde ortalama petrol fiyatlarının yıllık bazda %42,8 artması dış ticaret açığındaki genişlemede belirleyici olurken, net seyahat ve taşımacılık gelirlerinin yıllık bazda 17,9 milyar USD yükselmesi cari açıktaki artışı sınırlandırdı. Kasım'da 12 aylık kümülatif cari açık 45 milyar USD ile Ağustos 2018'den bu yana en yüksek seviyesine ulaştı.

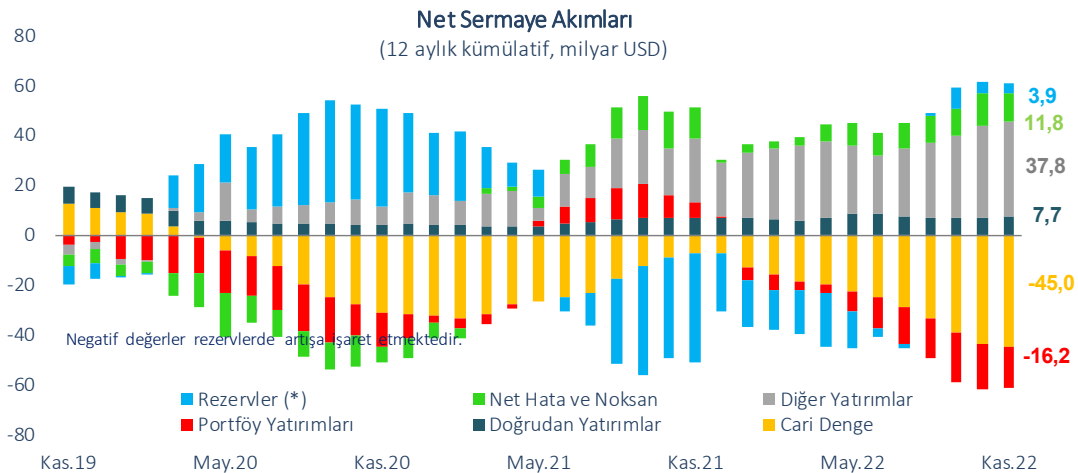
Doğrudan yatırımlarda ılımlı seyir sürdü.

Kasım ayında net doğrudan yatırımlar 775 milyon USD ile ılımlı seyrini sürdürdü. Yurt dışı yerleşiklerin Türkiye'de yaptıkları doğrudan yatırımlar Kasım ayında 1,2 milyar USD ile son 5 ayın en yüksek düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde net gayrimenkul yatırımları 487 milyon USD olurken, sermaye yatırımları 949 milyon USD ile son altı ayın en yüksek düzeyine çıktı. Sektörler bazından incelediğinde, yurt dışı yerleşiklerin en yüksek doğrudan sermaye yatırımını 429 milyon USD ile toptan ve perakende ticaret sektörüne yaptığı, bu sektörü 121 milyon USD ile bilgisayarların, elektrik -elektronik ve optik ürünlerin imalatı sektörünün takip ettiği görüldü.

Kasım ayında portföy yatırımlarında giriş kaydedildi.

2022 yılı genelinde çıkış yaşanan portföy yatırımlarında, Kasım'da 538 milyon USD ile Ağustos ayının ardından yılın ikinci net sermaye girişi kaydedildi. Bu dönemde, Genel Hükümet yurt dışında 1,5 milyar USD düzeyinde tahvil ihracı gerçekleştirirken, bankalar ve diğer sektörler sırasıyla 679 milyon USD ve 180 milyon USD düzeyinde net geri ödeme yaptı. Bununla birlikte, Kasım ayında yurt dışı yerleşikler hisse senedi piyasasında 300 milyon USD net alış, DİBS piyasasında ise 65 milyon USD net satış gerçekleştirdi. Böylece, Ocak-Kasım döneminde hisse senedi piyasasından 3,5 milyar USD, DİBS piyasasından 2,2 milyar USD çıkış gerçekleşirken, portföy yatırımlarında yaşanan toplam çıkış 14,3 milyar USD düzeyine ulaştı.

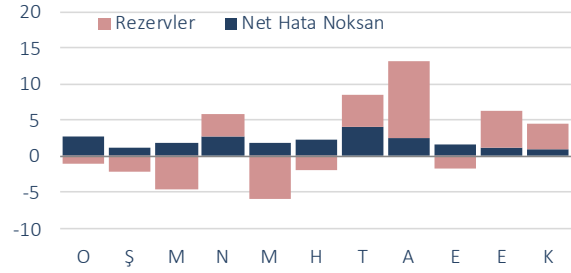

Diğer yatırımlarda 5,1 milyar USD'lik sermaye girişi...

Temmuz'dan bu yana yüksek sermaye girişi yaşanan diğer yatırımlar kaleminde Kasım ayında da 5,1 milyar USD'lik giriş kaydedildi. Bu dönemde yurt içi bankaların yurt dışı muhabetlerindeki efektif ve mevduat varlıkları 4,8 milyar USD azalırken, yurt dışı bankaların yurt içindeki mevduatında 595 milyon USD'lik artış gözlemlendi. Ayrıca, yurt dışı yerleşik kişilerin yurt içi mevduatları da Kasım ayında 1,5 milyar USD yükselerek son 12 yılın en hızlı artışlarından birini kaydetti. Kasım ayında bankacılık sektörü yurt dışından sağlanan kredilerde 1,5 milyar USD, Genel Hükümet 103 milyon USD net geri ödeme yaptı. Bu dönemde diğer sektörler ise 82 milyon USD net kullanım gerçekleştirdi. Böylece, Kasım ayı itibarıyla 12 aylık kümülatif bazda uzun vadeli borç çevirme oranı bankacılık sektöründe %82,3, diğer sektörlerde %189,4 oldu.

Rezerv varlıklar 3,6 milyar USD arttı.

Rezerv varlıklarda 2022'nin ilk yarısında gözlenen düşüşe karşılık yılın ikinci yarısında görülen yükseliş Kasım ayında 3,6 milyar USD ile devam etti. Böylece, resmi rezervler Ocak-Kasım döneminde 9,9 milyar USD artış kaydetti. Net hata ve noksan kaleminde de Kasım'da 899 milyon USD tutarında sermaye girişi kaydedildi. İlgili kaleminde yılın ilk 11 ayında kaydedilen giriş 22,3 milyar USD'ye ulaştı.

Rezervler ve Net Hata Noksan
(aylık, milyar USD)**Beklentiler...**

Son aylarda ihracatın ve ithalatın yıllık bazda artış hızı ivme kaybediyor olsa da, öncü verilere göre dış ticaret açığı Aralık'ta 10,4 milyar USD ile yüksek seyirini sürdürdü. Böylece, 2021 yılında 46,2 milyar USD olan dış ticaret açığı 2022 yılında %138,4 genişleyerek 110,2 milyar USD oldu. Başlıca ihraç pazarlarında ekonomik aktivitede gözlenen yavaşlama eğiliminin yanı sıra enerji başta olmak üzere emtia fiyatlarında gözlenen dalgalı seyir cari açık üzerindeki risklerin gündemde kalmasına neden oluyor. Gelişmiş ülke merkez bankalarının para politikalarında sıkılaştırma adımlarını sürdürmesi ise ödemeler dengesinin finansman tarafına yönelik belirsizliklerin devam edeceği bir tabloya işaret ediyor.

Ödemeler Dengesi

	Kasım	Ocak - Kasım		%
	2022	2021	2022	Değişim
Cari İşlemler Dengesi	-3.666	-4.057	-41.814	930,7
Dış Ticaret Dengesi	-7.122	-24.267	-81.537	236,0
Hizmetler Dengesi	3.683	29.502	48.183	63,3
Seyahat (net)	2.648	23.313	36.457	56,4
Birincil Gelir Dengesi	-240	-10.128	-7.925	-21,8
İkincil Gelir Dengesi	13	836	-535	-
Sermaye Hesabı	-1	-66	-28	-57,6
Finans Hesabı	-2.768	7.870	-19.501	-
Doğrudan Yatırımlar (net)	-775	-6.185	-7.122	15,1
Portföy Yatırımları (net)	-538	-2.746	14.253	-
Net Varlık Edinimi	336	1.416	4.597	224,6
Net Yükümlülük Oluşumu	874	4.162	-9.656	-
Hisse Senetleri	300	-433	-3.458	698,6
Borç Senetleri	574	4.595	-6.198	-
Diğer Yatırımlar (net)	-5.068	-20.310	-36.509	79,8
Efektif ve Mevduatlar	-7.108	-12.744	-28.044	120,1
Net Varlık Edinimi	-5.007	1.227	-1.069	-
Net Yükümlülük Oluşumu	2.101	13.971	26.975	93,1
Merkez Bankası	15	4.751	7.322	54,1
Bankalar	2.086	9.220	19.653	113,2
Yurt Dışı Bankalar	569	6.453	7.987	23,8
Yabancı Para	26	2.015	4.092	103,1
Türk Lirası	1.491	752	7.574	907,2
Yurt Dışı Kişiler	595	8.468	12.079	42,6
Krediler	1.529	1.009	-3.668	-
Net Varlık Edinimi	-23	1.658	254	-84,7
Net Yükümlülük Oluşumu	-1.552	649	3.922	504,3
Bankacılık Sektörü	-1.531	-3.303	-5.307	60,7
Bankacılık Dışı Sektörler	82	4.347	9.000	107,0
Ticari Krediler	516	-2.232	-4.748	112,7
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	-5	-5	-49	880,0
Rezerv Varlıklar (net)	3.613	37.111	9.877	-73,4
Net Hata ve Noksan	899	11.993	22.341	86,3

Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı, Datastream

İktisadi Araştırmalar Bölümü

Alper Gürler
Bölüm Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

İlker Şahin
Uzman
ilker.sahin@isbank.com.tr

H. Erhan Gül
Birim Müdürü
erhan.gul@isbank.com.tr

Ahmet Berat Ocak
Uzman Yardımcısı
berat.ocak@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya
Müdür Yardımcısı
dilek.kaya@isbank.com.tr

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.